

Dušan Miklja

AFRIKANAC

Laguna

Copyright © 2011 Dušan Miklja
Copyright © 2011 ovog izdanja, LAGUNA

Afrika i ja smo se neko vreme družili, a onda udaljili, kao da smo oboje bili u vezi koja je završena rastankom. Ili da kažem da me je Afrika svladala kao napad kakve retke bolesti od koje se nisam potpuno oporavila.

Barbara Kingsolver

Sadržaj

I Skela za Mombasu.....	9
II Ček za predsednika.....	24
III Viktorijanski maniri.....	37
IV <i>Starlight</i>	57
V Velika glad.....	67
VI <i>Casino Royal</i>	82
VII Osvajanje Kejptauna.....	86
VIII Safari.....	100
IX Malarija.....	113
X Ljubitelj pevanja.....	120
XI Vašington se ženi.....	126
XII Strah.....	134
XIII Crni Sizif.....	146
XIV Za sve je kriv <i>džudžu</i>	153
XV Tor za ljude.....	165
XVI Mitomani.....	173
XVII Srvanjivanje.....	188
XVIII <i>Market place</i>	195
XIX Boje snova.....	206
XX Razgovori na daljinu.....	227

XXI Testament u slici.....	240
XXII Dome, slatki dome.....	252
XXIII Poreklo vrste.....	257
XXIV Termiti.....	272
XXV Lov na krupnu divljač.....	286
XXVI Razgovor s pokojnikom.....	293
XXVII Sveta brda i biciklisti.....	306
XXVIII Pohvala doslednosti.....	314
XXIX Diplomatska pošta.....	321
XXX Ispraćaj.....	325
Mali afrički pojmovnik.....	341
<i>O autoru</i>	351

I

SKELA ZA MOMBASU

Stiks je mitska reka ili izvor u podzemnom svetu preko koga je skeledžija Haron prevezio duše umrlih i u čiju su se vodu bogovi zaklinjali najsvetijom i najstrašnjom zakletvom. Po verovanju starih Grka, koje se održalo do danas, ta voda je bila smrtonosno otrovna.

Uranjao je u gustu kišu, razgrćući branicima automobila vodenu zavesu, sve dok iz rascepljenog neba nije pokuljala neka vrsta reke koja se, umesto da teče vodoravno, stropoštavala odozgo. Morao je da zaustavi kola i kraj puta sačeka da se nebeska bujica vrati u korito.

Pitao se šta čeka: sudnji dan ili da kiša prestane? Sudeći po tome što je, kao jedna zamena za Nojevu barku, metalna buba i doslovno plovila jezerom koje je potopilo ivice puta, i za jedno i za drugo pitanje bilo je osnova.

Pokušao je da zamisli kako se osećao daleki praotac. Sam, usred vodene pustoši. U barci, doduše, koja je – imajući u vidu prostranstvo zemlje – bila, ipak, samo orahova ljuska. Bez nade, najzad, da je iko osim njega preostao.

Šta u takvom stanju daje čoveku snagu da opstane? Neka vrsta misije? Svest o potrebi da se sačuva ljudska vrsta?

To što mu se na licu videlo moglo je samo uslovno da se opiše kao osmeh u pokušaju, od njega se jedino očekuje da stigne do Mombase.

Povremeno je uključivao brisače koji nisu bili ni od kakve koristi. Markesovski prizor, u kome plovi sredinom ulice, bio je ne samo zamisliv već se, na ushićenje dece, događao u stvarnosti. Da bi im odvratio pažnju od bujice, u rancu je potražio, u jednoj knjizi, sabrane zapise o Mombasi.

Prema onome što je potomcima ostavio na uvid portugalski guverner Duarte Barbosa, za hranu bar neće morati da brinu.

„Naći ćete ovde ovce s kovrdžavim repom, krave i drugu stoku i mnogo živine, sve prekomerno utovljene. Takođe proso i pirinač, slatke i gorke pomorandže, limun, smokve, banane, papaje, mango i raznovrsno povrće, a na bazaru vosak i med.“

Sudeći po pokunjenosti saputnika, Afrikanac je izabrao pogrešno štivo. Zavirio je zato u ranac u nadi da će zateći makar malo hrane. Ma koliko uporno pretraživao, napipao je jedino pakovanje keksa i ulepljenu tablu čokolade. U poređenju s obiljem koje je opisao poštovani Duarte Barbosa, to što je našao bilo je žalosno nedovoljno. S potištenošću je, otuda, zaključio da je Noje bio u boljem položaju. Ko bi, najzad, primetio manjak da je na pretovarenoj barci žrtvovao neku životinju?

Da li ga je, zbog bogohulnog poređenja, Svevišnji kaznio potopom? Mada je od te pomisli za trenutak uzdrhtao, brzo se smirio. Nije bio dovoljno značajan da privuče toliku pažnju.

– Da Bog zna da postojim, u rancu bih zatekao nešto više od pakovanja keksa.

Da se otrgne od neveselih misli, ponovo je posegao za zbornikom zapisa o Mombasi.

Saznao je, tako, da hotel *Trade Winds** u koji, ako prokleta apokaliptična kiša ne prestane, možda nikada neće stići, nije slučajno dobio to ime. Monsunski vetrovi s Indijskog okeana zaista su bili zaslužni za razvoj trgovine. Oni su, još od devetog veka, pokretali drvene brodiće s trouglastim jedrima – dove, kojima su u Afriku prevožene arabijske škrinje i persijski tepisi, a na povratku voće, začini, čilibar i slonovača. Mešajući se sa crnačkim življem na kopnu, arapski navigatori su začeli novu *svahili* civilizaciju. Prvobitne trgovačke postaje i svratišta s vremenom su narasli u luke i vojna utvrđenja. Mada je od šesnaestog veka nautička nauka znatno napredovala, Portugalci su red plovidbe na čuvenoj pomorskoj liniji za Indiju *Careira da India*** utvrđivali zavisno od kretanja monsuna, od kojih je i potekao naziv „trgovački vetrovi“.

Sada kada je sve znao o poreklu imena hotela, mogao je još da odloži zbornik u ranac i prepusti se sudbini. Bila mu je naklonjena. Potop, koji je, u odsustvu prikladnijeg imena, krstio kišom, odjednom je usahnuo. Na način na koji se na istom kontinentu smenjuju dan i noć. Kao rez nožem. Bez ikakvog prelaza.

Tronuto je, valjda se tako svako oseća posle potopa, posmatrao prizor koji je morao biti isti u vreme stvaranja sveta. Izmaglica se povlačila u vunastim pramenovima otkrivajući predele devičanske nevinosti. Isprane, kao da su promuljani kroz mašinu za veš. Dok se zemlja, zbog boksita u njoj, ljeskala u smeđecrvenim tonovima, tamno rastinje se povijalo pod svežim premazima zelene boje koja se, natopljena vlagom, gotovo cedila s krupnog lišća.

* Engl.: Trgovački vetrovi.

** Port.: Put za Indiju.

Otvorivši prozor na kolima, požudno je udisao isparavanje tla koje je, istovremeno, odisalo rastom i bujanjem i propadanjem i truljenjem. Osećao je miris ili, još određenije, svežinu, ali i ustajalost i zadah, što se u Africi uvek javlja zajedno. Posle više godina u njoj, nije se čudio što život i smrt idu ruku pod ruku.

Bujica je već otekla niz padinu uz koju su se, bez žurbe, propinjali ostaci magle. Ako je donedavno sebe video kao poslednjeg preživelog posle potopa, sada se osećao kao Adam. Kao prvi čovek, još uvek sa svim rebrima, kome je – u praskozorje postanja – ukazana milost da ugleda svet u svoj njegovoj prvobitnoj blistavoj lepoti.

Okrenuo je ključ za paljenje motora. Čuvši kako kašljuca – ko ne bi bio prehladen posle takvog potopa, ali, kao i uvek pouzdano pali – bio je u iskušenju da poljubi haubu. Ne bi bilo prvi put, uostalom. Kad god su prepotopska kola kretala ili stizala do cilja, imao je običaj da ih sa zahvalnošću potapše, kao što su nekada činili kočijaši s vernim i izdržljivim konjima.

Ako je do malopre uranjao u bučnu bujicu, sada je, maltene nečujno, jedrio predelima koji su, zbog zaslepljujuće svetlosti, gubili materijalno obeležje. Nije bio sklon praznoverju, da bi poverovao kako je doživeo otkrovenje, ali da je prelazio iz jednoga u drugi svet, nije bilo nikakve sumnje. Na to su upućivali i znaci, ponekad teško uočljivi, kao u romanu Aleha Karpentjera, u kome se u idilični raj domorodaca dospeva, bolje reći provlači, kroz jedva primetan skriveni otvor u gustom rečnom rastinju. Samo jednom, doduše, jer su kasniji pokušaji da se u biljnom tkanju pronađe pukotina redovno završavali neuspešno.

Pošto se vodena zavesa povukla, lako je pronašao put do mora. S obe strane puta tiskala su se stovarišta s limenim

krovom, sva nalik jedna drugima. Sudeći po omamljujućem mirisu, u njima su skladišteni karanfilić i drugi začini.

Nije dugo čekao na skelu da se preveze preko uskog morskog rukavca koji je delio znojavu i zadihanu luku od zlatonosnog peščanog pojasa, okićenog palmama kao tirkiznom ogrlicom. Ni vazduh na drugoj obali nije bio isti jer je, umesto ustajale i lepljive zapare, neprestano pirkao blagi povetarac. U harmoniji s nežnim šumom palminog lišća, kao nekom vrstom šaputave muzičke pratnje.

Hotel *Trade Winds* bio je u punom saglasju s okruženjem. Dok su prostorije u prizemlju, uključujući i restoran na drvenim stubovima, bile otvorene prema okeanu, u trem bungalova navirali su, kao cvetna lavina, plamteći bokori džakarande. Iza žive ograde od ljubičastih zvončića, čije su se latice milovale, ulivale jedna u drugu ili raspusno otvarale prema suncu, bilo je razastrto džinovsko biljno platno sa svim mogućim nijansama boja: od razređene blede do tamnozeleno i, najzad, ljubičastoplave na kraju horizonta.

Ako je odozgo, iz aviona, sa strepnjom mislio o tome kako se u okeanu zelenila lako može izgubiti, sada je, na njegovom obodu, iz neobjašnjivih razloga i za njega samog, bio u iskušenju da uroni u gustiš. Sve do kraja, do zastrašujuće mračnog šipražja.

Već i sama svest o tome da bi, da dospe do samog srca tame, morao da razgrće neprozirnu biljnu zavesu, u kojoj je rastinje međusobno splepljeno a drveće u čvrstom zagrljaju vijugavih lijana, ispunjavala mu je grudi onim slatkim nemirom koji se redovno oseća na pragu tajne.

Na ulazu u hotel primetio je krletku sa džinovskim papagajem, smeštenu tačno nasuprot recepciji. Mlad momak doneo je stvari do sobe okrenute prema okeanu. S terase je

posmatrao kako se talasi razbijaju o greben da bi zatim, pri-pitomljeni, uplovili u neku vrstu prirodnog plitkog bazena.

Iz slatkog dremeža prenuo ga je isti momak.

– Telefon za vas – saopštio je zadihano.

Nije očekivao da će, samo što je doputovao, čuti glas sekretara ambasade u Najrobiju.

– Poručili su iz Beograda da se vratiš. Dolazi delegacija.

– Ali tek sam prispeo u Mombasu. Na odmor s porodi-com.

Smetao mu je ton poruke. Bespogovorno prihvatanje naloga. Maltene ropsko potčinjavanje zapovestima.

– Kao da Bog silazi s nebesa – ljutito je mrmljao.

Kako to da saopšti ženi i deci. Putovali su ceo dan u izlu-panom folksvagenu da bi se, samo što su stigli, vratili na polazište. Pogledao je na sat. Imali su taman dovoljno vre-mena da, pre nego što krenu, malo otpočinu.

Rezak zvuk budilnika kao da mu je prosvrdlao slepooč-nice. Još uvek bunovan, zapleo se prvo u čaršav, a zatim u mrežu za komarce da bi, pipajući u mraku, konačno prona-šao prekidač stone lampe. Tek naslaganu odeću strpao je ponovo u kofer. Pošto je smestio stvari u kola, prisno ih je, po običaju, potapšao.

– Moraćemo ponovo na put.

Da je neko sa strane slušao, pomislio bi da se obraća nekom razumnom biću. Imajući u vidu kako je verno služila, „bubica“ je na neki način to i bila.

Kroz usnuli grad provezao se kao u bunilu. Neprestano s nogom na kočnici, spuštao se strminom prema skeli, čiji je tačan položaj mogao da odredi jedino po čkiljavom, mut-nom crvenom svetlu na pramcu. Beonjače radnika iz prve smene, koji su peške ili biciklom kretali na posao, bile su jedini putokaz u tami. U poređenju s onom koju je poznavao

u postojbini, afrička noć razlikovala se ne samo po crnilu već i, sudeći po gustini, čvrstom agregatnom stanju.

Mislio je, zaista, kako se afrička noć ni s čim ne može porediti. Naročito ne s onom kod kuće gde nikada ne stiže naprečac. U Africi je, naprotiv, raskid između dana i noći uvek nagao. Bez ikakvih nijansi i prelaza.

Zalazak sunca, uz to, dobro je znao, na Crnom kontinentu nije poziv na odmor i počinak već objava buđenja. Nije, najzad, morao da se napreže da bi čuo topot bezbroj nožica, prikradanje zveri, kreštanje i cviljenje, urlike i ropac. Kao u nekom paganskom hramu posvećenom lažnim bogovima, ali, takođe, zlim dusima, demonima i đavolima, carstvu satane i, najzad, samom paklu.

A čovek? Da li u tom kakofoničnom pandemonijumu ima mesta i za njega? Ne previše, svakako. Bar ne za domoroce koji, okruženi okeanom tame, u svanuću traže izbavljenje.

Zurio je u pomrčinu koju su, samo donekle, probadala svetla farova. Da je blizu rukavca, znao je jedino po šljapkanju vode. Pokušavao je nekako da se snađe u prostoru osluškujući brektanje motora, škripavo odmotavanje brodske užeta, mrmljanje gomile, isprekidani smeh i, najzad, kreštanje noćnih grabljivica (tako različito od milozvučnog jutarnjeg cvrkutanja ptica pevačica). Prepustio se, konačno, šta mu je drugo preostalo, malo sudbini, a malo bujici pešaka i biciklista.

Da smesti kola pomogao mu je skeledžija koji je, mahanjem kerozinskom lampom, davao vozačima uputstva. Od pomisli da je zalutao na skelu kojom Haron krmani u podzemnom svetu, odvrćale su ga jedino majušne žiške cigareta, koliko prisnim toliko ispovednim žmirkanjem.

Ako je, najzad, pakao nastao mnogo pre nego što je Kolumbo doneo duvan iz Amerike, tada je još među živima.

Radnici koji su išli na posao u Mombasu nisu se nimalo razlikovali od Haronovih putnika. Baš kao i senke koje su prevožene preko reke Stiks, ni oni nisu davali glasa od sebe. Da li to znači da pakao nije samo u podzemnom svetu? Nije mu, najzad, bilo nimalo teško da zagušljiva i mračna skladišta zamisli kao afričku ispostavu pakla.

Sačekao je da skelu prvo napuste pešaci i biciklisti. Južni krst, sasvim nisko nad horizontom, odsada će mu biti jedini pouzdani vodič.

Dočepavši se puta iz grada, vozio je opuštenije. Mada su zvezde prijateljski žmirkale, laknulo mi je kada se na horizontu izleglo sunce. Bio je ponovo na svetloj strani.

Trouglasti znak s naslikanim slonom upozoravao je da na prolazu kroz park Cavo dobro otvori oči. Ipak, nije mislio da preti stvarna opasnost. Čak ni od krvožednih zveri. Zar se nije mnogo puta zaustavljao u neposrednoj blizini lava. Uvek se, u takvoj prilici, divio mirnoći cara životinja. Njegovoj, maltene, uvredljivoj ravnodušnosti prema drugim bićima.

Ni ovoga puta nije odoleo. Priterao je kola sasvim blizu ivice jarka u kome se životinja izležavala. Otvorio je prozor, što je decu ushićivalo, a suprugu izluđivalo.

Bilo je to nepromišljeno i neodgovorno jer je zver mogla sasvim lako da ih ščepa. Ni zatvoreni prozor ne bi pomogao, jer staklo ne bi odolelo udaru snažnoga tela.

Na osnovu geometrijske logike, mogao je da očekuje da će im se pogledi susresti. To se, ipak, još nijednom nije dogodilo. Nije da lav, ponekad, iz dosade, ne bi okrenuo glavu u željenom pravcu, ali bi, nekako, uvek gledao kroz čoveka. Nije u tome bilo ničeg ličnog. Za cara životinja jednostavno nije postojao.

Samo što su odmakli od lavljeg bunjišta, ugledali su slonove po kojima je park Cavo i najviše poznat. Posmatrajući

iz daljine, činilo se da džinovski debelokošci ne gaze po zemlji, već lebde u oblacima crvene prašine.

Omamljen kao strela pravim putem i beskrajnim prostorom, zaboravio je na menjač. Sećajući se crnog vozača koji je, na drugom kraju Afrike, u Gani, vozio sto milja od Akre do Takoradija ne menjajući brzine, sa smeškom je otkrio kako se ponaša kao bilo koji domorodac. Nije, najzad, bez razloga zaslužio nadimak Afrikanac.

Nije prilazio slonovima. Iz iskustva je znao da, za razliku od lavova, ne trpe blizinu ljudi. Stavljali su to do znanja tako što su mahali ušima, kao džinovskim lepezama, kako bi uplašili i oterali uljeze.

Dok se vozio putem, usećenim kao razdeljak, tražio je analogiju s rajem. Na još uvek bujnim pašnjacima, prošaranim tu i tamo žutim mrljama, u neposrednoj blizini mesoždera spokojno su pasla krda antilopa, zebri i bufala. Mogao je mirne duše da kaže kako među njima vlada blagosloveni mir, a da sebi ne liči na zanesenog pesnika.

Na to da se nalazi u paradizu, ukazivala mu je i potreba da priča sa životinjama. Nije to ličilo baš na pravi razgovor, ali je istina da im se obraćao. Kao što je istina da se ponekad činilo da pažljivo slušaju šta ima da kaže. Gde je, najzad, tako nešto moguće osim u raju?

Mogao je za blaženstvo da potraži razumnije objašnjenje. Da ga protumači nostalgijom prema rajskim predelima. Čeznjom svih ljudi da se nađu na mestu gde ne moraju da brinu za hranu i odeću, dok im lepe, nage devojkice prinose zdele s voćem. Bio je spreman da se kladi da je tako nešto zapisano kod Frojda i Junga. Ali zašto bi ih čitao kada mu je to o čemu oni govore bilo pred očima. Bar u sezoni kiša, kada sve buja i cveta.

To što je gledao, izmicalo je, opet, svakom opisu. Pitajući se zbog čega, pomislio je da je sva ta nepregledna travnata

ravnica morala biti ista takva pre istorijskog vremena čak i pre pojave čoveka. Kako se onda usuđuje da govori o rajskim predelima? Šta, uostalom, o tome zna biće koje je poteklo iz kraja sveta poznatog po „previše“ istorije? Po odsustvu ne samo rajskog već i svakog drugog spokoja.

Odustao je zbog toga od bilo kakvog pokušaja kodifikacije. Nije, uostalom, bilo potrebe da se uređuje nešto što je pripadalo vremenu bez pamćenja. Znao je, osim toga, da su i raj i pakao samo stereotipi. Baš kao i naivne predstave o Africi koje se začuđujuće dugo održavaju: nepregledni prostori, guste šume s lijanama, vodopadi, plantaže, zlatonosne reke, divlje zveri, osvajanja i pustolovine, golišave devojke, totemi, zlokobni vrači i divlji ratnici. Kao u stripu o Tarzanu, nasmejao se.

Pogledao je oko sebe. Nije uopšte tako. Trava u savani buja samo u vreme kišne sezone. Kada padavine prestanu, preovlađuje žuta boja kao usred pustinje. Rastinje je oskudno i kržljivo. Usamljeni baobabi, koji jedini dostižu pristojnu veličinu, više liče na korenje izvrnuto naopako. Legendarne džungle, najzad, postoje samo u slivu reke Kongo i na padinama Mesečevih planina, na granici Ruande i Ugande.

Potapšao je još jednom isluženi folksvagen. Mogao je o „bubici“ da napiše esej. Počev od toga da je kola kupio od crnkinje zaposlene u *East African Trade Comission*,* sa sedištem u Aruši. Po izgledu vozila, bolje reći po tome kako je bilo izubijano sa svih strana, videlo se da vlasnica nije poštovala trouglasti putni znak sa slikom slona. Često se, drugim rečima, sudarala s krupnim životinjama. „Bubicu“, uz to, nije održavala, a u motor je dosipala ulje samo kada bi se setila, što se, po njenom sopstvenom priznanju, sasvim retko događalo.

---

* Engl.: Istočnoafrička trgovinska komisija.

Zbog čega ju je tada kupio od tako nemarne vlasnice? Samo iz jednog razloga: prodala ju je budzašto. Nije se pokazao jer ga stari folkswagen, možda iz zahvalnosti, nikada nije izneverio. Čudio se, otuda, što kašljuca. Čim prispe u Najrobi, potražiće majstora Džošu.

Kako je odmicao prema polutaru, tako se i pejzaž menjao. Umesto pašnjaka s bujnom travom, sve češće je nailazio na ispućalu i ogolelu zemlju. Na granama baobaba čučalo je mnogo lešinara. Kao da su jedva čekali da se neka od iznemoglih životinja stropošta na tle. Na samom prilazu Najrobiju, nadomak aerodroma „Embakasi“, znaci suše već su bili vidljivi na svakom koraku. Bio je, uprkos vrelom suncu, opet na tamnoj strani. *Peace of art*,* divio se majstorski obavljenom poslu lešinara, koji su skelet antilope tako temeljno očistili da su od nje na suncu ostale samo bleštavobeke kosti. Palo mu je, tim povodom, na pamet da se pojam posmrtnih ostataka jedino u Africi može koristiti u svom doslovnom značenju. Kada se lav namiri, na red dolaze hijene i šakali, zatim pernati lešinari i, na kraju, mravi koji juvelirskom preciznošću s kostiju uklone i poslednje mrvice mesa.

Pojavili su se najzad i Masaji koji su se, sa stadima goveda, povlačili iz predela pogođenih sušom. Kao da su izvajani rukom Gospoda, svedočili su, u inat Henriju Muru, da je čovek još uvek najlepša skulptura u prirodi. Visoki i vitki, poput rimskih bogova, bili su zaogrnuti samo togom. Uvek crvenom. Sudeći po tome što im je odeća bila ukrašena travom i cvećem, Afrikanac je znao da prizivaju kišu. Za razliku od plemena koja slave nebeska tela Sunce i Mesec, ili životinje, snažne, brze i okretne, Masaji, kao nomadi, obožavaju zelenu, bujnu ispašu. Da li je, pitao se, Volt Vitman mislio na njih kada je pisao *Vlati trave*?

* Engl.: Umetničko delo.

Ošamućen od pospanosti i umora, ali i od metafizičkih nedoumica, Afrikanac se do benzinske pumpe, s imperijalnim imenom *Regent*, dovezao u polusvesnom stanju.

Džoša se, u svojstvu jedinog ovlašćenog majstora, krstio svaki čas, kao da je, umesto Afrikanca, pred njim po drugi put vaskrsnuo Isus lično. Pokazujući na otvorenu haubu, pitao je zabezeknuto:

– *Bvana** se ovim vozio do Mombase i natrag?

Afrikanac je potvrdno klimnuo glavom, primećujući da je to, ipak, bilo dok su svi delovi motora bili na broju.

Razvlačeći usta u osmeh koji je, kao u reklamama za zubnu pastu, otkrivao dva reda blistavobelih zuba, Džoša je pokazao na metalne ukrase na granama drveća.

– Čim se osuše, biće vraćeni na svoje mesto.

Afrikanac je sumnjičavo vrteo glavom, primećujući da je viđao novogodišnje jelke, ukrašene papirnatim zvezdama i raznobojnim svećicama, ali nikada drvo okićeno delovima motora.

– Da li su ova kola ikada podmazivana? – Džoša je svaki čas izvirivao ispod haube.

Sa skrušenošću koja je savršeno pristajala jadnom stanju automobila, ali i potrebi da se on što pre dovede u red, Afrikanac je priznao da ne može da se seti kada je to poslednji put učinjeno.

– Nema razloga za brigu – Džoša je ispod haube tražio od Afrikanca da mu doda zavrtnj.

– Kakav zavrtnj? – Afrikanac nije video ništa što je mogao da stavi u ispruženu ruku majstora.

– Tu je negde – Džoša je kružio rukom, opisujući neodređeni prostor, koji je mogao biti odmah tu, nadohvat šake, ali takođe i u podnožju svetih brda Ngonga.

---

* Svahili: gazda, gospodar.

– Gde li je samo? – jedini ovlašćeni majstor imperijalne benzinske pumpe *Regent* okretao se oko sebe, sve dok mu se pogled nije zaustavio na raskošnoj krošnji bugenvilije.

Afrikanac nije čekao da mu dva puta kaže. Zajedno sa Džošuo tresao je iz petnih žila stablo s čijih su grana, umesto zelenog lišća i plamtećeg cveća, padali na zemlju metalni plodovi. Saginjući se da ih pokupi, poverio je majstoru da prvi put u životu vidi da rezervni delovi rastu na drveću.

– Jedino na benzinskoj pumpi *Regent* – blistao je Džoša, nalazeći vremena da pljesne po zadnjici mladu, bosonogu crnkinju s punom korpom tek ispranog veša na glavi i kantom u ruci.

Crnkinja je prvo spustila korpu s vešom na zemlju, a zatim pružila kantu Džošui.

– Napuni je kerozinom – ljupko je zamolila, naginjući se dovoljno da otkrije skladno zaobljene grudi.

– Džentlmen je na redu – Džoša je pokazivao na upola rastavljeni i ponovo sastavljeni motor folksvarena.

Gestom, koji se u mačevalačkim filmovima dopušta jedino krunisanim glavama, Afrikanac je prepustio prvenstvo dami.

– Samo ti usluži gospođicu.

Dugo su zajedno gledali za kukovima koji su se, tobože zbog tereta na glavi, tako snažno njihali da je Džoša, s punom saglasnošću i razumevanjem Afrikanca, zatražio da popuši cigaretu kako bi se povratio od ljubavne vrtoglavice.

Prvo što je Afrikanac primetio na ulasku u bungalov bile su iskošene slike. Tražio je objašnjenje. Bio je, konačno, siguran da ih je ostavio uredno uspravljene. Vašington nije poricao da su iskošene slike njegovo delo. Mislio je čak da za to zaslužuje pohvalu.

– Ali, zbog čega?

Vašington ga je zabezeknuto pogledao, kao da nikada nije čuo besmislenije pitanje.

– Kako će duhovi da skliznu ako ram nije makar malo nagnut?

Pošto Afrikanac nije ostavljao utisak nekoga kome je jasno o čemu se govori, majordomus se upustio u poučno objašnjenje koje bi, uz dobru dozu velikodušnosti, moglo da se nazove i naučnom raspravom. Reкао je, vrteći prekorno glavom, da ne razume zbog čega je *bvana* blagonaklon prema duhovima koji, doduše, mogu biti dobronamerni, ali su češće pakosni, a ponekad i veoma zli. Nije krio da mu je još čudnije što provetrava kuću usred noći. To što duvanski dim kroz otvorene prozore izlazi napolje, slaba je uteha pred saznanjem da hiljade majušnih bića, pod okriljem mraka, pokulja unutra.

Dok je domaćin zapanjeno slušao, Vašington je u očajanju širio ruke.

– Šta vrede i najiskošeniji ramovi ako se kuća dupke napuni duhovima?

Afrikanac je tako najzad saznao zbog čega je slike, koje je ostavljao u vodoravnom položaju, na povratku s puta redovno zaticao iskošene.

– Da skliznu s rama, kažeš?

Vašington se još više isprasio. Za doprinos isterivanju zlih duhova očekivao je makar malo priznanja.

Dok je prelistavao prispelu poštu, Afrikanac se interesovao da li je, osim duhova, još neko posećivao kuću? Ili, možda, zvao telefonom?

– Njegova ekselencija – Vašington bi se uvek uprepodobio kada je pominjao ambasadora – zvao je više puta.

– Šta je poručio?

– Bio je vrlo ljut.

Kao i uvek kada je bio na ivici strpljenja, Afrikanac je dobio prstima po stolu.

– Ne pitam te u kakvom je raspoloženju ambasador bio, već šta je hteo?

– Pa ne znam kako da to kažem.

– Vašington! – dreknuo je.

– Žalio se da ne zna gde mu je glava od posla dok *bvana* na moru šeta zadnjicu.

– Pa ne bi moglo da se kaže da sam baš bio na moru. Samo sam ga video. Što se tiče izjave Njegove ekscelencije, rekao bih da je nepristojna.

Vašington se od srca zakikotao.

Very indecent, indeed* – spremno je potvrdio.

---

* Engl.: Vrlo nepristojno, zaista.